Ramón Mª Comas

Biografia del Mestre composi-
tor D. Ramón Vilanova y Barrera

Ramon N. Comas

BIOGRAFÍA

DEL MESTRE-COMPOSITOR

DON RAMON VILANOVA Y BARRERA

PREMIADA EN LO CERTÁMEN CELEBRAT EN 1894 PE 'L
CENTRE MORAL Y CONGREGACIÓ DE SANT LLUÍS GONZAGA DE LA PARROQUIA DE
SANT FRANCISCO DE PAULA DE BARCELONA.

Va precedida de una lletra-prefaci

PER

CLAUDI OMAR Y BARRERA

MATARÓ
Establiment Tipográfich de Felició Horta
CARRER DE ARGENTONA, NÚM. 29.
1895

A En Narcís Verdaguer y Callís, entusiasta escriptor regionalista y director de *La veu de Catalunya*, com á penyora d'admiració y afecte J. I.

Ramon N. Comas

BIOGRAFÍA

Ramon Vilanova

Ramon N. Comas

BIOGRAFÍA

DEL MESTRE-COMPOSITOR

DON RAMON VILANOVA Y BARRERA

PREMIADA EN LO CERTÁMEN CELEBRAT EN 1894 PE 'L
CENTRE MORAL Y CONGREGACIÓ DE SANT LLUÍS GONZAGA DE LA PARROQUIA DE
SANT FRANCISCO DE PAULA DE BARCELONA.

Va precedida de una lletra-prefaci

PER

CLAUDI OMAR Y BARRERA

MATARÓ
Establiment Tipográfich de Felicià Horta.
CARRER DE ARGENTONA, NÚM. 29.
1895

LLETRA-PREFACI

Sr D. Ramón N. Comas.

óm me reverdeix, amich meu, la memoria del mestre Vilanova, aqueix treball biográfich que tant guapament haveu confeccionat! Encare 'm sembla que 'l veig, xalantme ab mil agudeses y renyantme ab estrafetes ires ó ab aparatosa severitat pera donarme lliçons de bona criança. Era jo un noy quan ell morí, pero no ho era tant que no 'l recorde avuy ab tots los detalls de sa fesomía simpática, ab son cor atractívol, ab sa conversació xamosa y escayenta. Sang de la meva sang, se condolía de ma orfanesa de pare, y sentía per mí certa predilecció que 'l conduhía á véurem ab freqüencia y á portar á casa meva tresors de saludables consells. Are, que 'ls anys m' han ensenyat més que 'ls llibres, sé 'l que moralment valía aquell home superior, recte é inflexible en les coses formals, candorós y joganer en lo íntim, en lo casulá, en lo que no se 'n ha de donar compte á ningú. ¡Just es, donchs, que 'l plore ab llágrimes de l' ánima!

Aqueix afecte vivíssim que jo sentía pe 'l mestre Vilanova quedá en mon cor pera posarlo al servey de sa glorificació. No fou altre l' objectíu que 'm guiá al oferir un premi en públich certámen; y sols me reca que vos, que ab tanta pericia sabeu esbrinar los fets histórichs, no furguésseu un xich més pera donar á conéxer l' esperit del mestre. Perque s' ha parlat molt del temperament musical d' en Vilanova; s' es alabada una de les cláusules del seu testament, en virtut de la qual la societat económica de amichs del Pays dona probes cada any de la caritat de aquell; pero pochs han fet lo degut esment del *home interior*, de la riquesa de sentiments que possehía, de les qualitats de carácter qu' excepcionalment l' adornavan, y jo entench, amich Comas, que 'l géni es tant més de admirar en quant dexa un rastre lluminós en tots los indrets de la sua vida.

La nota distintiva del mestre Vilanova era la ingenuitat, la senzillesa, la poca afició á les faramalles del món. Quan parlava deya 'l que sentía. No cercava mots brodats ni feya marrades pera donarse á entendre, sino que apariava les idees naturalment, sense esforç, ab dolçura pera que compla̤guéssen y á la vegada no perdéssen res de la sua nativa integritat. En aquell pis del carrer de Santa Anna, ahont morí, hi passá hores ben felisses. Amarat de sol y ab vistes á jardins, hi trobava certa delectació que refluhía després en llurs produccions. Placévol rebía á qui l' anava á veure, mes no li agradava que 'l distraguéssen ab artificis y camándules. Axís era l' home, y tal com era s' exhibía en la conversació particular, fugint de la ridícola ostentació y de fressejar fora del camp dels seus quefers.

Y perque aquexa pauta de conducta responía á sentiments bellíssims que arrelavan en son pit, lo mestre Vilanova no conseguí productives y molt enlayrades posicions. Ni en la esfera del art, ni en lloch admetía degradació de cap mena, y no volgué may cassar al vol les circunstancies pera trafiquejar ó servir indirectament d' escambell á altres més ambiciosos de gloria. No era home pera certes empreses, puix fins en los negocis de faysó privada l' escamnavan més del compte. Pero ab tot y aqueix allunyament del mercat humá, lo nom del mestre encare retruny y en la historia del art musical á Catalunya hi figurará en lloch preferent.

Vos, amich Comas, haveu detallat ab rigorosa exactitut tots los fets de la sua vida pública. En la confecció de aquexa monografía haveu demostrat una vegada més la ductilitat del vostre talent que us fá ésser una especialitat en los treballs de investigació. Y 'm plau tant més la manera que teníu d' escriure, perque sense fer ús de fleumeríes y cascabells, manejau la ploma ab soltura y diheu tot lo que haveu de dir ab sobrietat y vivesa. Quins llegescan aquesta monografía ja 'n tenen prou pera conéxer la totalitat dels mérits de aquell géni musical que s' anomená Ramon Vilanova y Barrera, y endevinar entre les vostres ratlles la influencia qu' exercí en lo desenrotllo del art catalá. Qui, migrat de cervell, no ho reconega, que 'ns dexe sols en l' admiració del mestre; qui 'n sía devot ó li fassa justicia, que unesca 'l seu aplaudiment al que jo de tot cor us envío.

Claudi Omar y Barrera.

De totes les Belles Arts, la que á Catalunya sens dupte ha sigut més atesa y lograt major importancia, es la Música. Desde molt remots temps la seva ensenyança es estat aquí divulgada ab especial. interés, y fins no falta qui opina que foren los catalans los qui impulsaren son desenrotllo en altres pobles. Lo gran nombre de temples axecats á la Divina Magestat obligava á la seva difussió en aquest pays, aymador de tot lo qu' enalteix al home.

Axís les catedrals, les colegiates, les parroquies, monastirs y convents, á semblança de la Santa Casa de Montserrat, que pot molt be conceptuarse com lo primer conservatori que 's ha establert á Europa, foren altres tantes escoles en les quals era ensenyada aquest Art, la més espiritual entre totes. Los vells tractats de ciencia musical y los códexs, no menys antichs, que per fortuna se conservan encare, procedents de les destruides biblioteques d' enderrocats monastirs, recordan fetxes tant llunyanes com les del establiment dels de Santa María de Ripoll y Sant Cugat del Vallés, y evidencian lo primer extrem enunciat; á la vegada que nos portan á la memoria també lo que l' instrucció científica, en la qual venia compresa la Música, proponderava aqui; de tal manera que vé á perfeccionarse en ella en la ciutat d' Ausona, aquell monjo francés encomenat al bisbe Attó per lo compte Borrell que 'l patrocina y qu' es aquell religiós que més endevant logra ornar sa testa ab la tiara del suprem pontificat eclesiástich, prenent lo nom de Silvestre II. Açó dona motiu á

sospitar sia veritat l' idea de que dita ensenyança artística s' extenía d' aquí á altres punts en que no era tant coneguda.

Al mateix temps aquells documents bibliográfichs son manifestació clara de qu' era ben estimat entre les comunitats religioses l' ús d' aquelles notes que importavan essencialment tota la ciencia del llenguatje que 's parla en lo cel, segons dictat d' un antich autor, ja que, cristianisat, tant perfectament correspon als oficis de tributar de la manera més digne y elevada lloances al bondadós Deu y Senyor de nostres ánimes, como ho practicavan los primitius fidels sots les voltes de les soterrades catacombes, procurant reunir los diferents métodos que 's conexían.

També podem dir que dins l' art, de tots los géneros que 'n abarca, lo quin ab més predilecció y constancia ha sigut cultivat y 'l que sens dupte mellors y més abundosos fruyts ha donat en aquesta terra y en tots los temps, es lo religiós. Lo nombre no escás de mestres músichs catalans que 's poden retraure, especialment desde 'ls segles XV y XVI, en que les noves ja son més precises y abundants, fins á nostres díes, forma un catálech molt més llarch que 'l que 's pot formar ab los noms de pintors, esculptors y arquitectes dels quals n' ha arrivat recordança fins al present; y tots, feta escepció de comptadíssimes personalitats, tots s' han dedicat á la música d' esglesia, essentne los més, los qui únicament han esmersat en ella sos talents. Y entengas també, que la deplorable dessidia en transmetrens conexensa d' aquells qui en lo discurs del temps han brillejat en alguna de les Arts, es general é igualment censurable en nostres passats y que per lo tant, no pot aquesta superioritat del major desenrotllo que ofereix la Música sobre les demés Arts, atribuirse á la menor abundó de datos adquirits referents á aquestes que á aquella.

Un altre consideració hi ha que tenir en compte en favor de l' importancia adquirida per la Música á Catalunya, y es la de que ha arribat á ésser un art indígena de tal manera, que gayre be may sona lo nom d' un mestre músich foraster entre los que aquí han obtingut alguna anomenada, y encare d' aquestos pochs, los més, han estudiat entre nostres professors. No succeheix axís tractantse de la Pintura, Esculptura y Arquitectura,

per quant sovint se troban sos cultivadors supeditats á influencies foranes. Y es d' advertir també que abundan més los músichs catalans que logran extendre la fama de son geni més enllá de les fronteres de sa patria, ab tot y seguir una escola que 's ha calificat de rutinaria, tal volta sens altre motíu sino lo de que tradicionalment trametía de mestres á dexebles les regles y preceptes de son particularisme. Pero no hi ha que duptar de la seva bondat, quan donan fé d' ella lo crédit lograt en lo segle XVI per lo canonge de Barcelona Pere Alberch y Vila, anomenat per sos contemporanis lo *gran músich*, quina ciencia artística venían á admirar los mestres més inteligents de les nacions més adelantades; l' éxit adquirit per en Domingo Terradellas á Italia y á Anglaterra; la reputació conseguida per en Ferran Sor á França, á la Gran Bretanya y á Russia; l' estima que 'n mereix aquell Vinyals y Riva qui prefereix esser enemich del Gran Capitá del segle, en lo camp de batalla, á acceptarne les sues honorífiques proposicions; y per últim l' esser suficient per en Domingo Arquimbau una sola composició presentada per allá l' any 1823 á la Academia Filarmónica de Bolonia per obtenir lo títol de *«Doctor en Música»* que no hi ha cap altre compositor espanyol que 'l haja pogut ostentar, y que son també escassos los mestres extrangers que han pogut enorgullirse de possehirlo.

La solicitut del clero tant secular com regular en donar á les cerimonies sagrades tota la solemnitat que requereix l' altesa dels misteris de nostra Religió sacrossanta, ha donat lloch á que 's instituissen en nostres esglesies uns sens fi de músiques de capella en temps calificats d' oscurantisme y d' ignorancia, més abundoses y mellors dotades que les d' are, les quals eran á la vegada altres tantes cátedres musicals y fins d' instrucció primaria, que no precisament se trobavan en les grans ciutats, sino en poblacions que fins avuy día, que tant se parla del desenrotllo de l' il-lustració, tal volta semblaría per demés la seva existencia. Mes dexem aquesta série de consideracions y anem á nostre objecte.

De un mestre compositor catalá y no dels menys capdalts venim á intentar la biografía. Precisament perque consagrá l' ac-

tivitat de son geni á la música religiosa d' una manera preferent, nos ha semblat oportú esposar los anteriors conceptes, á fi de fer avinent que aquesta part del art musical, no era una planta exótica en nostra patria, ans al contrari, que essent la més preponderant per haver tingut més cultivadors, s' havía arribat á ferse més difícil l' obtenir una ben fonamentada y llegítima reputació.

Lo qui conseguí vencer aquesta dificultat y del qui fem referencia, no es altre que 'l il·lustre compositor, molt entés professor y escriptor didáctich notable, en Ramón Vilanova y Barrera.

NASQUÉ als 21 de Janer del any 1801, d' una familia honrada y piadosa. Lo seu pare conegué aviat les felisses disposicions intelectuals que 'l cel havía otorgat á son fill y especialment pera cultivar la més bella de les Arts, segons les havía donades á conexer ab proves ben manifestes; y no volgué contradirles, sino al contrari, les estimulá. Axís al arrivar als set anys encomená l' instrucció artistica de son fill al inteligent professor de trompa de l' orquesta del teatre de Santa Creu, avuy Principal, qu' era també un dels mestres de l' escola pública de Música que llavors sostenía y podía sostenir en la possesió de ses rendes lo Capitol Catedral, y era á la vegada molt acreditat guitarrista, generalment conegut per lo *Senyor Ponet,* pero quin verdader nom no era altre que 'l de Joseph Ferrés. Aquest fou lo mestre que iniciá 'l noy en los principis més rudimentaris y elementals de la ciencia musical.

Per cert que molt poch pogueren durar aquelles llissons, puix que les contingencies provinents d' aquella invasió de tropes napoleóniques que soptadament comparexen en nostra ciutat comptal ab lo pretext de passar á Portugal y amagant sos traydors propósits d' apoderarse d' ella, com axís ho realisan afavo-

rides per altes y poderoses personalitats que 's havian compromés ab l' emperador de França perque 's ensenyoris de tot Espanya, obligaren á la familia Vilanova, com á moltes altres, á emigrar á un punt més segur, pera no esser víctimes de la desmoralisació y superbiosa tiranía d' aquells soldats que cegament cumplían los desitjos del militar afortunat que 's havia proposat contra tota lley y rahó, en son ergull sens mesura, esser l' amo absolut de tota l' Europa. Berga fou lo refugi escullit per los pares de nostre Ramón. Aposentats aquells emigrants, continuá aquest sos estudis en calitat de dexeble escolá de la capella de Música de la vila, que dirigía lo reputat Mossen Jaume Domenech, prebere. Durant cinch anys que durá l' estada en dita població, pogué seguirlos ab perseverant aplicació may desmentida y aquell talent que sempre lo caracterisá, fins apendre lo contrapunt, los retards y la fuga.

Retornat per fí en 1814 en companyía de la seva familia á la ciutat que 'l havia vist náxer, segueix ab igual entussiasme aquella instrucció artística, baix la direcció del renomenat mestre de capella de la Seu y expert compositor Mossen Francisco Queralt, un dels contrapuntistes més acreditats d' aquella época, quines obres escrites á dos y tres chors donan á conexer molt perfectament sos profonds conexements técnichs y son testimoni de que no mancavan entre nosaltres verdaders músichs. Tant sábies lliçons no duraren lo temps que era menester, puix dit professor, á causa de sa avançada edat, hagué de suspéndreles al ferse forçosa la seva jubilació en aquell magisteri que tant brillantment desempenyava.

Llavors hagué de buscar nostre minyó un altre mestre, y per més que 'ls biógrafos que nos han precehit se concretan en consignar senzillament que continuá rebent lliçons d' alguns mestres d' aquí mateix, sens anomenarlos sisquera, nosaltres, sens pretendre averiguar la causa d' aquest silenci, farém constar lo dato seguríssim de que, si es que 'n tingué d' altres, un d' aquests y probablement l' únich, fou en Matheu Ferrer, célebre barceloní qu' en los anals de la música espanyola fulgura com una de les més preuhades glories particulars de Catalunya

y encare més principalment de Barcelona, qual nom es per tradició conservat entre 'ls entussiastas admiradors de les il-lustracions patries, per lo diminutíu de son nom d' orígen familiar, *Matheuhet*, que 's associa sempre al recort d' aquell geni, del qui nos ha dexat dit en una de les seves obres un altre de nostres compatricis insignes, en Baltasar Saldoni, qu' en l' orga no 'n conegué un altre de superior en tot Espanya ni á França, y qu' en les seves composicions, tant en lo género d' Esglesia com en lo de Teatre, en dexá d' escrites que causaren verdader fanatisme. Consignem, donchs, en honor de la veritat y de la justicia que nostre biografiat aprengué en la seva patria la composició musical, principalment de mestres tant acreditats com foren los Queralt y Ferrer.

Apesar d' açó, per més excelents que fossen los professors que havía tingut, los quals es de creurer que tenint en compte les excepcionals disposicions que 'l dexeble manifestava, no seríán avars en descubrirli els secrets més reservats que guarda com totes la ciencia musical; tant mes, en quant los havía d' estimular no sols aquella clara inteligencia sempre afanyosa de majors conexements, sino també aquella natural bondat de carácter per la qual se feya estimar de tothom. Però desde Italia havían arrivat les seductores manifestacions del geni privilegiat del pays artista per excelencia en l' expressió de la Bellesa, y los noms de Rossini, Donizzeti, Bellini, Mercadante y altres, sonavan als oídos dels filarmónichs com si fossen revelacions supremes d' un estil més explendorós y rich, que per la dolçura, expontaneitat y frescor rítmica de les seves armonies, venía á constituir una escola que semblava l' última expressió del Art, á la que fins l' incomparable Mozart, havía pagat son tribut d' assentiment y admiració.

Vilanova no podía dexar de sentirse atret per ella y de dexarse portar per aquelles corrents, que al cap de avall eran les de la seva época y á ningú está be oposarse á lo que se caracterisa á son temps en quant no sía dolent. No podía contentarse ab aquelles doctrines, tal volta superiors, pero antiqüades, que li havían ensenyat y que no 's oposavan á les modernes, y desitjava obtenir

lo conexement d' elles, exposades per los autors didáctichs més experts que feyan rotllo en l' extranger. Axís fou que per si mateix profondisá ab sa clara inteligencia la mánera d' escriure dels moderns compositors.

Possessionat axís de conexements extensos, fou quan s' atreví á utilisarlos prácticament, donantse á conexer com á compositor, escullint al efecte lo género més difícil que ofereix lo camp de la Música, qu' es lo religiós. Fou son *debut*, diguemho axís, una composició sagrada per orquesta, que 's executá en l' esglesia del célebre convent de frares predicadors de Sant Domingo, establert á Barcelona baix l' advocació de la gloriosa Santa Caterina, verge y mártyr.

Animat per l' éxit obtingut ab sa primera obra, l' any següent per la diada de Nadal en nostra Santa Esglesia Catedral, se cantava per primer colp, la tant renomenada «*Missa pastoril*» que sens interrupció vé cantantse tots los anys desde aleshores ab aplauso dels inteligents. Sexanta cinch n' han transcorregut y apesar d' haverse trasformat lo gust artístich d' una manera radical, no ha envellit aquella partitura rublerta d' una abundó de fresques é inspirades melodíes, qu' en delicats cantabils van sucsehintse económicament espargits ab lo més depurat bon gust, acompanyats d' una instrumentació tant més original, enginyosa y característica en quant se troba concretada als reduhits elements que hi entran, y formulant la unitat que reclama tot conjunt per esser bell, y de la qual dimana l' armonisació molt ben ensopegada, qu' ab tot y oferirse sempre agradosa y alegre, no cau may en lo vulgar, ni desdiu de la gravetat que correspon á tot quant se relaciona ab la solemnitat del cult católich y al respecte degut á la casa del verdader Deu, com exigían per altre part los sentiments que movían l' ánima piadosa del compositor.

Ab aquesta obra, aquell jove compositor s' enlayrá tant, que 's colocava al nivell dels més capdalts que sobresortían en nostra patria. Y no sols desde aleshores pogué conceptuarse Vilanova entre los primers mestres de Catalunya, apesar de la seva modestia sempre tant gran com son valer, sino que fins podía tenirse la

convicció de que pochs hi havía en tot Espanya que 'l pujássen en mérit desde 'l moment que la seva obra havía sigut sancionada ab favorable dictámen, expressat d' una manera eloqüent per un éxit indiscutiblement entussiasta per lo franch, no sols en diferents punts del regne, sino en la matexa Roma, la metrópoli de les Arts. Aytal se despren d' una encomiástica correspondencia que fou publicada en lo degá dels diaris d' aquesta capital en aquella ocasió. Díu axís:

«Roma 11 de Decembre de 1832.

«T' escrich aquesta carta perque de ma part dongas l' enho»rabona al teu paysá per sa última Missa, que fou cantada aquí lo »día de la Concepció en l' esglesia de Montserrat..... Produhí un »efecte extraordinari y va merexe un aplauso tant general, que »'s parla de la *Missa espanyola* com d' un *capo d' ópera* y los »professors més inteligents son los primers en elogiarla.... En »la *Gaceta* de demá 's fá un particular elogi del mestre de la Ca»tedral de Barcelona D. Ramón Vilanova.»

Se pot veure en lo *Diario de Barcelona* del día 6 de Janer del 1833.

Aquella *Missa* per altre part, era mes que 'l fonament sólit d' una reputació que devía perdurar; era una revolució realisada en lo camp de la música sagrada entre nosaltres, puig venía á desterrar dels nostres temples les ridícules compossicions de carácter bucólich que 's escoltaven y toleraven en les festes de la Nativitat del Senyor, per una mal entesa llibertat que 's comprenía esser permissible en rahó de l' alegría que mostra l' Esglesia Santa, ab motíu del goig qu' enclouhen los Misteris qu' en aquells días conmemora.

No satisfet encare de sí mateix, son geni exigent l' havía induhit á abandonar la patria per trasladarse á Milá, desitjós de perfeccionar mes la seva educació artística, prenentne lliçons del primer mestre didáctich que comptava á les hores l' Italia, l' illustre Bonifaci Asioli; pero com aquest havía mort poch avans d' arribar nostre compatrici allí, les rebia del també molt acreditat mestre Piantanida, que llavors era professor del celebrat conservatori d' aquella insigne ciutat.

Un any després, açó es, en 1830 retornava á Barcelona, y probablement seguintne sos consells, marxava á aquella terra son dexeble en Marian Obiols á qui tant efecte portava, que 'l havia associat ab no cumú desprendiment y generositat artístichs, á la participació de la seva gloria, encomenantli la composició del *Kiries* de la susdita *Missa*. Al arribar fou quan lo Capitol Catedral lo nomená Mestre de Capella de la matexa esglesia. Inaugurá son magisteri ab una *Missa solemne* ab orquesta, y es la coneguda per la *del arpa*, per haver fet entrar aquest instrument en l' *Incarnatus est*. Obra es aquesta de gran valor artístich també, segons autorisat parer d' un inteligent biógrafo, distingintse per la riquesa de les sues melodies, puresa d' armonisació y robusta labor instrumental, que 's sosté dignament en los límits justos en que no pot degenerar en ruidosa, no menys que per lo carácter sever qu' en tota ella domina. Si la seva reputació no hagués vingut de fetxa anterior ben fonamentada, se pot dir que aquesta partitura ho hauria fet, pero ab tot acabá per consolidarla.

Tres anys desempenyá dita plassa y durant aquest periodo brollaren de sa ploma obres, si no tant importants, no per açó menys dignes de sos talents. Entre elles s' hi compta un altre «*Missa*» ab orquesta; algunes lletanies, responsoris, rosaris, goigs al Santíssim Sagrament, coples pera l' acte de la Sagrada Comunió y una pregaria á la Verge, á chor.

En l' any 1833, fou cridat á Valencia com á mestre director y concertador de la Companyia d' ópera que inaugurá lo teatre que 's acabava de construir, donant en aquest cárrech proves inequívoques de lo molt que valía també en aquesta especialitat artística. Desgraciadament esdevingué dins poch temps la mort del rey Ferrán VII y aquell teatre tingué de tancar ses portes com tots los demés de la nació, en virtut del obligat dol nacional, dins quin periodo foren suspeses les diversions públiques.

Vé altre vegada á Barcelona, y 's trova ab que lo magisteri de la capella de la Seu havia sigut confiat al citat mestre Ferrer, qui desempenyaba ja la plassa d' organista desde feya 25 anys, en que per la mort, sustituí á aquell son mestre generalment cone-

gut per *en Carlets* y que no era altre que 'n Carles Baguer, un dels organistes més capdalts qu' ha tingut nostra Catedral. Aquesta contrarietat, que no esperava, li causá greu sentiment, pero conformantse ab la seva sort, concretá lo cércol de sa laboriosa activitat artística, al excercici del professorat, donant llissons de piano, d' armonía y de composició. Verdaderament modest per carácter y fins algun tant desconfiat de sí mateix en quant se refería al poder de les sues facultats y aptituts, feu que desde aleshores, no tant sols no 's interessás en obtenir llochs elevats dins la professió, sino que ni tant sisquera aspirás á ocuparlos; y molt més encare s' abstingué d' interposar influencies valioses pera conseguirlos, com hauría pogut ferho en lo cás d' ambicionarlos. Axís fou com, tenint títols sobrats per predominar entre sos colegas, se confongué ab ells desempenyant una plasa de viola en l' orquesta del degá de nostres teatres altre volta ja esmentat.

Axís es que lo cárrech més notori que li veyém ocupar, es lo de professor de música vocal del Institut Barceloní, establert en lo desallotjat convent de monjes terciaries francescanes, vulgarment anomenades Elisabeths, existent en lo carrer d' aquest nom y plassa del Bonsuccés fins fá pochs anys, y quin Institut corría á cárrech del Foment de l' Il-lustració, societat creada en 1836. En la llista del professorat d' aquell establiment consta qu' es facultatiu adicte del Conservatori de Madrit.

La reputació del mestre importá lo crédit del professor tant, que prompte fou solicitat per gran nombre de dexebles, que no en vá buscaren una sólida instrucció. Y per cert no foren pochs los qui be la varen aprofitar, puix conseguiren una envejable anomenada y vingueren en conseqüencia á esser altres títols d' honor pera lo nom de nostre biografiat. Baix aquest punt de vista, bo será, donchs, que fem esment de alguns dels més distingits, en l' impossibilitat de citarlos tots. Ademés del ja recordat mestre en Marian Obiols, foren sos més apreciables y aventatjats dexebles en Vicens Cuyás, aquell malhaguanyat geni, eclipsat per mortal malaltía que 'l arrebassá á la tomba en la flor de la joventut, quan apenes havía pogut donar fé de lo molt que podía

esperansarse d' ell, ab l' ópera *«La Fattuchiera;»* en Pere Tintorer, lo pianista expert, professor inteligent y compositor correcte é inspirat, que tant á Espanya com á França meresqué l' apreci de grans mestres y distincions de personalitats tant elevades com l' espanyola emperatríu Eugenia, esposa de Napoleon III, de la reyna d' Espanya Isabel II y de la reyna Victoria, esposa del duch d' Aosta que d' Italia, després de la revolució septembrina del any 1868, vingué á esser rey del Estat espanyol; en Ranieri Vilanova, qui ha obtingut á Nova-York un gran crédit per sos talents manifestats en inspirades composicions, axís com en lo piano, essentne conceptuat un dels primers professors d' aquella important metrópoli americana; en Eduard Dominguez, autor de dues óperes ben aplaudides, la *«Vedorella»* y *«La Dama del Castello;»* en Anton Rovira, qu' ho es de l' *«Ildegonda,»* de *«La Sirena»* y altres obres de relativa importancia, pero de no menys estima; en Joseph Piqué, qu' ho es de la *«Melusina»* y algunes sarsueles no menys aplaudides ab justicia; en Pere Tolosa, acreditat professor, compositor y fundador del primer orfeó establert á Espanya; y finalment, per no allargar més la llista, en Joan Sariols, també molt reputat professor, mestre de capella y compositor llorejat de música sinfónica, religiosa y dramática.

Veritat es que 'l crédit, cada día més crexent del mestre Vilanova, venía á esser perjudicial á la gloria del compositor, puix havent d' esmersar tota la seva activitat intelectual en cultivar inteligencies, educantles convenientment pera l' art, á fi de que poguessen produhir los fruyts qu' eran d' esperansar, no li quedava á ell temps pera compondre tant sovint com hauría sigut bo, y aquesta es la causa perque lo catálech de les seves obres no es relativament tant nombrós com podía esser, y com segurament hauría sigut, si ocupant altres cárrechs distints, s' hagués vist obligat y compromés á produhir més.

Mes no per açó restá del tot vagativa la facultat creadora del artista. Compongué y doná á conexer altres obres que no desdiren de la seva fama, conforme foren en ordre de successió tres ***Misses de Requiem.***

La primera fou anomenada «*La de Bilbao*» per haver sigut executada per primer colp en los funerals celebrats solemnement en 1838 en nostra capital, en sufragi de les ánimes de les víctimes que hi hagué en lo memorat seti que sofrí aquella ciutat invicta de Vizcaya durant la funesta guerra civil dels set anys. En 1845 doná á conexer la que 's coneguda per «*la de les violes*» per la part principal que hi tenen aquestos instruments, junt ab los violoncellos, contrabaxos y alguns de metall. S' ha conceptuat qu' aquesta partitura era l' obra mestre de nostre autor. Se distingueix per son estil sever y sempre apropiat al carácter fúnebre que requereix una composició de semblant naturalesa, y domina de tal modo en tota ella, qu' en alguns passatges arriba á lo tètrich. Açó sens dexar de sostenirse en un misticisme de bona lley que tampoch se desvirtúa en la successió de les idees que magistralment s' hi desenrrotllan. La tercera de aquestes misses, sens dexar d' esser digne del bon nom del compositor, no te la importancia de les esmentades, si 's te en compte que fou escrita sols per més reduhida orquesta y se atent á més curtes dimensions. Hi ha que afegir, com obres d' aquest mateix período dos «*Misses*» mes. Abdues son de *gloria;* una ab acompanyament d' orga y l' altre, obra del any 1843, per lo mateix instrument y á chors.

Més endevant compongué un Capritxo á gran orquesta; váries pesses instrumentals; alguns fragments d' una ópera que no arribá á termenar y que per lo tant han quedat inédits. No succehí axís respecte un altre «*Missa de gloria*» que 's cantá per primera vegada en la solemne festa patronal que 'l Il-lustre Collegi Notarial de Catalunya consagra tots los anys á Sant Joan Evangelista. Aquesta partitura fou adquirida en propietat per tant respectable corporació.

En los derrers anys de la seva vida, lo mestre Vilanova va escriurer algunes pesses de música sagrada que dedicá á les Germanetes dels Pobres, institució de cristiana beneficencia que de orígen francés entrá á Espanya, establintse á Barcelona, primer qu' en altre punt, en una casa del carrer de la Canuda. Aquestes obretes foren escrites sens pretensió, no portant altre objecte que

'l de que fossen apropósit pera esser cantades en les funcions del culte qu' aquelles beneméritcs religioses celebran en l' esglesia del benéfich assil del passeig de Sant Joan, del qual y del institut fou nostre compatrici entussiasta protector. Ell mateix no content ab escríurerles ensenyá á les monjes á cantarles.

Fou també escriptor didáctich, y penyora de son saber com á tal es un «*Método de solfeig*» molt extens y complert, que te á son favor á més d' altres molt recomenables condicions, la d' esser fruyt dels bons resultats práctichs que havia conseguit son autor en lo discurs de molts anys d' ensenyansa. La casa Vidal, editor de Música, adquirí la propietat d' aquesta obra. Havía fet ademés alguns trevalls per un Método d' armonía y composició que destinava perque fos la seva obra póstuma, mes sos propósits no 's realisaren segons sos desitjs, per haver la mort vingut á contrarrestarlos avans de que acabás la tasca, y axís han quedat també inédits aquells fragments.

No concretá sols sa activitat á la Música. Fou un dels professors més il-lustrats de son temps, puix pochs eran los qui com ell posseían no escassos conexements en literatura, ciencies y arts, adquirits ab la lectura de bones y triades obres referents á aquestes branques del saber humá.

Retirat de la vida activa del art, més que degut á desenganys é ingratituts que no merexía, pero que may faltan, á la carencia d' una salut que cada dia s' anava accentuant més, després de molts anys de no tenirla ben robusta, passá los últims, en una tranquilitat que sempre hauría volgut poguer disfrutar, fins que sobrevingué una curta, pero penosa enfermetat que 'l portá al sepulcre. En efecte, á les cinch de matinada del dissapte dia 14 del mes de Maig del any 1870, en lo quart pis de la casa n.° 19, del carrer de Santa Agna de la present ciutat, dexava termenada sa carrera en aquest món, entregant son esperit al Creador. Havía comptat 69 anys, tres mesos y vintiquatre dies.

La dolorosa impressió que causá sa pérdua, se feu evident en la concurrencia nombrosa que acompanyá son cadavre al lloch del derrer descans, y la que assistí als funerals que 'l dia 3 del següent mes de Juny foren celebrats en l' esglesia parroquia

major de Santa Agna. Modestos y á cant plá foren, concretantse los seus parents y marmessors á cumplimentar la voluntat del quí, enemich de tota vana ostentació durant son peregrinatje sobre la terra, fins després d' haverlo cumplert volgué esser conseqüent ab sos principis. Pero testimoni més eloqüent del general apreci que havia merescut, fou la celebració d' aquelles solemnes honres fúnebres qu' en sufragi de la seva ánima y tribut als bons recorts que havia dexat, foren celebrades en l' església de Sant Agustí, costejades per músichs y admiradors.

Fou cantada per molt nombrosa orquesta la ja citada «*Missa de Requiem de les violes*» que era la més estimada de son autor; la part vocal fou desempenyada per acreditats artistas y distingits aficionats, estant confiada la direcció á un mestre tant inteligent com era lo molt celebrat compositor en Joan Casamitjana. Fou celebrant del Sant Sacrifici lo Rvnt. Mossen Joan Martí y Cantó, Pvre., rector á les hores de la parroquia d' Hostafranchs, entussiasta del art y aficionat d' algun mérit, ja que era autor de varies composicions religioses.

Pero no son sols los bons recorts que dexá l' insigne compositor, de quína aprofitada carrera artística acabám de donar petita idea, los únichs referents á la Música los que dexá; altres també merexen esser mentats y no pot oblidarlos la posteritat, si ha d' esser justa, ab tot y que 's referesquian á un ordre distint, puix son igualment honrosíssims y dignes d' eterna lloansa. Los uns donan testimoni del gran valer del artista; los altres de lo molt que valia l' home.

Entre les capelles que recuadran aquella part del cementir vell d' aquesta ciutat, una n' hi ha qu' atrau d' una manera especial l' atenció dels visitants á aquella divisió ó departament ahont s' axecan tants y tants sumptuosos panteons, manifestació eloqüentíssima del art modern en nostra patria, per la original senzillesa de son decorat. Sobre un munt de rústeques pedres sens trevallar, artísticament colocades, s' axeca lo símbol de nostra Redempció divina, construit de fusta sens pulir; al peu de la creu hi ha dues grans lloses, en una de les quals hi ha grabades les primeres notes musicals de la mellor «*Missa*

de Requiem,» escrita per nostre biografiat; en l' altre s' hi llegeix una inscripció que textualment diu: *«A las Hermanitas y sus pobres.* Ramon Vilanova.»

Com se dexa compendrer, aquella sepultura fou establerta per ell. De manera que volgué en la mort tindrer per companys als pobres y á aquelles que 's havían constituit en servidores d' aquestos. Axis se troban depossitades les seves mortals despulles allí. Una lápida colocada posteriorment per los qui foren sos companys de professió es l' unich que ho indica.

A aquella institució que com havém dit en vida ja doná á conexer quant l' estimava, hi afegí un altre manifestació que demostra tota la delicadesa de sos sentiments caritatius, com á home y com á músich. En son testament llegá un donatiu anyal y perpétuo de 500 pessetes á les susdites Germanetes y dos premis consistents en igual quantitat y un diploma honorífich pera la viuda y l' orfe d' algun músich que durant l' any hajan presentat mellor exemple de *virtut maternal* y de *virtut filial.* Ell tingué present que 'ls pochs guanys qu' en general produheix l' art, no son suficients pera qu' al arrivar al terme de la seva existencia puga lo profesor músich dexar, ni molt menys, en un estat de relatíu benestar á aquella familia honradament creada y per quin sosteniment ab tanta de solicitut s' ha afanyant tots los moments; y per açó, en quant li fou possible al mestre Vilanova, se proposá auxiliar la precaria situació en que podian quedar les virtuoses mullers y los bons fills dels que moríssen pobres. ¡Fins després de mort fou digne del art!

Axis tots los anys al esdevenirse lo 31 d' Agost, diada del seu Sant Patró, quina vida exemplaríssima se pot dir se troba concretada en una inteligencia y un cor qu' al unissono procuran la major gloria de Deu y lo major benestar moral y material de sos semblants, y en quins sentiments nobilíssims tant hermosament procurá imitarlo en l' esfera de la seva activitat benéfica particular l' insigne mestre catalá, la Societat Económica d' Amichs del Pays de Barcelona, cumplint sa disposició testamentaria, reparteix á la viuda y fills dels músichs pobres que durant l' any s' han presentat com á més dignes de dits

premis aixís com á les susdites Germanetes y sos pobres, aquells tres piadosos llegats.

Tal fou l' existencia mortal del nostre conciutadá inolvidable, qui d' una manera especial y tant preferentment consagrá á Deu Nostre Senyor los fruyts de son geni, en aquelles sempre fresques, inspirades y bellíssimes armonies que á dojo espargi en les partitures de les seves obres sempre adinerades de música religiosa y dedicá als pobres y als necessitats los fruyts conseguits en lo decurs d' una vida bastant llarga, activa y económicament honrada, dexantne en un y altre concepte, penyores de la noblesa de sos sentiments magnánims.

Sintetisada en aquestos termes la seva biografia, se pot dir que 'l mestre Vilanova, desde nin hagué esment de la Bellesa, que verdader sol del mon moral, abrillanta, engrandeix y sublima tot quant arriba á posarse sots la seva influencia sanitosa; qu' enamorat d' ella, la buscá en la ciencia menys terrenal, la Música; y que per los impulsos naturals de son cor bondadosíssim, la trobá en la práctica de la virtut més hermosa entre totes, la Caritat. Que generós com tots los esperits capdalts, comunicá á sos conciutadans les impressions falagueres que havia sentit al cercarla per los espays del Art; y fent participants als desgraciats d' aquells bens materials que havia pogut recullir. Per açó, homes com en Ramon Vilanova, no tant sols son honrosíssim ornament de la ciutat que los compta com á fills, sino que 's fá de tot punt convenient oferirlos sovint á la consideració de sos conciutadans, perque sa memoria persevere sempre fresca y lo brill de la seva gloria no mimve; á fi de que proposantlos com á models perfets de insignes virtuts, sian estimul d' imitació práctica, qu' es lo mellor fruyt que 's ha de esperansar del sentiment d' admiració que inspiran los grans homes, que per les seves condicions morals ó per sos talents, logran conquestarse un nom explendorós en les págines de l' Historia.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1001921681

